

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm|| Maii Et Ivnii

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10258 - 10263

XV.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77393)

Quem ut illi viderunt, timore correpti, ad pedes purissimæ virginis se abiecerunt. Illa autem manibus extensis, eleuauit eos, dicens: Nolite timere. Hic est enim Dominus & custos meus, propter quæ à nequissimo Proconsule vobis tradita sum. At illi rogabant eam, ut pro ipsis apud Dominum intercederet, ne quid mali paterentur.

Manè factò, omnis turba Proconsulem magnis vocibus compellauit, ut Andream & Paulum ipsis traderet, Macedonio & socio eius, Dianæ sacerdotibus, in populo seditionem excitantibus. Cùm autem Proconsule iubente producti essent, ait is ad eos: Andrea & Paule, sacrificate admirabili deæ Dianæ. Andreas & Paulus responderunt: Nos neque Dianam, neque alios dæmones, quos colitis, pro dijs habemus, neque ququam omnino, præter vnum Deum, adoramus. Hæc cùm turba audiisset, petierunt sibi eos tradi. Proconsul itaque frustra se conatus suos ad eos superandos intendere sentiens, flagellis cæcos tradidit populo. Tracti igitur pedibus sunt extra oppidum, ut lapidarentur: cumque lapidibus opprimerentur, peruenit eius rei fama ad aures Dionysia: quæ ex custodem manibus elabens, cucurrit ad eos, iactansque se super corpora eorum: Viuam, inquit, & ego vnâ vobiscum beatissimi serui Dei, ne ab hoc vestro certamine inueniar aliena. Mox indicatum est Proconsuli, Dionysiam, quæ iuenum libidini fuisset addicta, à quodam splendidissimo esse seruata, seque iactasse super corpora Andree & Pauli, ut cum illis lapidibus obruatur. Iussit igitur Proconsul eam gladio interfici. atque ita hi quatuor venerabiles Dei martyres, in vno agone decertantes, diabolum cum Proconsule vincere meruerunt: Petrus quidem diuersis poenis affectus, Andreas & Paulus lapidibus oppressi, Dionysia gladio perempta. Acta sunt hæc Idibus Maij, Decio Imperatore, Optimo Proconsule, regnante Domino nostro Iesu Christo.

Andree & Pauli cædes

Dionysia gladio percutitur.

MARTYRIVM S. DYPNÆ, REGIS HY-

BERNIAE FILIAE, EX EIVSDEM SANCTISSIMAE VIR-

ginis historia descriptum, quam edidit Petrus Canonicus S. Auberti

Cameracensis. Stylum nonnihil aliquot locis elimina-

uit F. Laur. Surius.

DOST resurrectionis & ascensionis Domini completa 15. Maij. mytheria, sicut antè prædixerat per prophetas, cùm in toto terrarum orbe per apostolos iam diffusa proficeret religio Christiana, fuit in Hybernia rex gentilis. Qui licet, timore Dei contempto, superstitionis ac vanis idolorum cultibus deseruaret, tamen opum gloria & militia secularis vigore potenti ceteros antecellens, omnibus gloriosior apparebat. Erat autem ei vxor ex illustri orta progenie, quam rex ipse vehementi diligebat affectu: quippe quæ pro humanæ carnis forma tanta esset pulchritudine, ut faciei & corporis elegantia mentes alliceret ipsam aspe-

15. Maij. quo die translata est, & eius seculum celebratur. Cap. i.

S. Dypna clam se curat baptizari.

Nefarium aulicorum consilium.

quantium. Hi verò filiam genuerant, decoris venustate matri valdè confimilem, meritis & nomine Dypnam, ut ipso vocabuli præfagio postmodùm Deo digna fore indicaretur. Quæ in domo patris nobiliter educata, cùm annos pueritiæ transgisset, chorearum assultus & ioculatorias cantilenas, & quæ illa ætas expetit, & poscit celsitudo regalis, mente despiciens, occultè baptismum suscepit, & se corde & corpore Christo deuouit perpetuò seruituram. Interea matre eius regina defuncta, cùm rex ea causa superuacuis doloribus laboraret, tandem consilio sibi assistentium per singulas regni sui prouincias, & eidem propinquas nationes legatos misit, qui virginem adolescentulam, genere spectabilem, & decore iam defunctæ similem, tanto regi matrimonio coniungendam inquirerent, & ei cum honore adducerent. Milites ergo moribus & eloquentia præstantissimi iter arripiunt, patrias peragrantes & vrbes, contemplantur nobilium facies puellarum. Cumque diù morando regiones plurimas circumissent, & quod optabant, minimè reperissent, redierunt ad regem: Et ingressi palatium, salutato eo, sic fari coeperunt: O rex excellentissime, quod tua iussit maiestas, longius profecti reperire nequiuimus. Sed, si placet, ecce filiam tuam Dypnam decoram valdè, & adeò matri suæ confimilem,

milem, vt in eius imagine propemodum reuixisse iam mortua videatur, iube tibi feliciter matrimonio copulari. Quid plura? Detestabile hoc verbum vix finierat, cum mox diabolus, qui sanctam virginem ad idololatriam reducere volebat, regem amore incesto & impudicitiae facibus inflammavit.

Cap. 2.
Eius pater
vult eam
habere con-
iugem.

Itaque coepit rex molliter blandiendo puellae votum suum detegere, & omnem mundi gloriam promittere, si eius matrimonio consentiret. Audiens autem hoc virgo Christi, respondit illud se nunquam facturam. Non est enim, inquit, neque iustitiae, neque legibus consentaneum, immo abominabile prorsus est, vt filia maculet torum patris. Cumque ille vehementius instaret precibus, & illa fortius negaret, tandem rex iratus dixit, eam vel ingratis acquiescere oportere. Tunc illa quasi obtemperatura, quadraginta dierum petiuit ad cautelam inducias. Interim ornamenta & caetera, quae spectabant ad cultum puellarem, sibi dari deposcit perinde ac si nitidius accurata, patri vellet gratiosior apparere. Rex hoc audiens, latus efficitur, & omni ambitione iussit, quae virgo postulauerat, procurari. Interea virgo se Christo orationibus iugiter comendans, vt patris libidinem effugeret, patriam suam relinquere cogitabat. Erat tunc

Gerebernus
in signis
presbyter.

temporis in Hybernia eximiae sanctitatis & doctrinae sacerdos quidam, nomine Gerebernus, qui occulte in illa gentilitate, quos poterat, ad Dominum conuertebat, reginaeque defunctae, Christum colentis in hac vita, genitricis sanctae Dymphnae, confessarius fuerat, ipsam quoque Dymphnam pridem baptizauerat, & eam fidem catholicam sacramque scripturam docuerat. Denique ab illo regina defuncta & Dymphna eius filia sacramentum Eucharistiae recipere consueverunt. Hunc accersiens secretè beata virgo, quemadmodum pater suus in horrenda turpitudinis barathrum ipsam demergere constituisset, ei cum multis lachrymis explicauit. Tunc vir sanctus consuluit virgini, vt ad partes fugeret alienas, & pauper spiritu Christum pauperem sequeretur. Quid

S Dymphna
fugit e pa-
tria.

plura? Cum horam fugae opportunam nata esset, virgo sancta, adiunctis sibi sancto Gereberno & ioculatore patris sui cum eius vxore, vt sub ioculatorum specie secretius proficisci possent, propositum iter ingressa est: perueniensque ad portum, nauem conscendit, & auris ac ventis prosperantibus ad quoddam castrum, quod Antuerpia dicitur, Cameracensis dioecesis, applicuit: vbi aliquantulum commorati, querebant locum, vbi possent secretius Domino famulari. Nam strepitus secularis ferre mens Christo deuota nequibat. Inde igitur abeuntes, per memorosa deuia ad pagum, cui nomen Ghele est antiquitus impositum, peruenere, atque illic locum vitam solitariae aptum inuenerunt. Porro altera die pagum circumeuntes, vnicam repererunt ecclesiam, in honorem beati Martini pontificis dedicatam, in qua Dymphnae sacrum corpus iam requiescit. Et non longè ab ea ecclesia in loco, qui Zammale appellatur, construendum sibi habitaculum elegerunt, in quo per contemplationis dulcedinem Deo debitum redderent famulatum. Extirpatis igitur arboribus & spinis, domicilium sibi congruum extruxerunt, in quo tribus mensibus commorantes, & ieiunijs & orationibus vacantes, vitam quodammodo angelicam ducebant. In praedicta autem ecclesia beati Martini, sanctus sacerdos Gerebernus Missas celebrabat. Excolebatur enim tunc temporis pagus de Ghele raro inhabitatore: quia erant in eo non nisi quindecim domus, caeteraque nemorum densitate ferè per sex miliaria circumseptae.

Venit Ant-
uerpnam.

Commora-
tur in pago
Ghele.

Cap. 3.

Interea rex pater virginis, qui filiae nuptias cum gaudio expectabat, audiens fugam eius, turbatus est, & omnis aula cum illo: scissisque vestibus, post gemitus & dolores diu repetitos, ambitione militum stipatus, filiam suam per seipsum requirere deliberavit. Itaque perquirens eam per ciuitates & montium solitudines, cum non inuenisset, mare adijt, & ad castrum, quod Antuerpnam nominant, peruenit cum suo multiplici comitatu. Egremente autem illo de nauis, fit concursus populi, vt moris est, videre cupientis regem. Moram autem ibi faciens, legatos mittit per adiacentes prouincias, si forte de filia sua rumorem aliquem percipere posset. Proficiscentibus igitur diuersis per loca diuersa, quidam illorum ad pagum rurensem, cui Vuesterlo nomen est, peruenerunt: & cum manè hospiti expensas soluerent, ille nummos illorum inspiciens, ait: Habeo nummos istis valde consimiles, quorum precium penitus ignoro. Et requisitus ab eis, à quo talem pecuniam recepisset, ipse nesciens cur hoc peterent, respondit: Virgo alienigena, ad specum & corpore pulcherrima, propè in deserto habitans, quae de Hybernia huc aduenit, venerandum sacerdotem valde senem, & ioculatorem cum eius vxore secum habens, pro emendis alimentis id genus nummos mihi semper mittit. Cumque illi se eò adduci curassent, sanctam virginem protinus agno-

Pater eius
eam perse-
quitur.

agnouerunt inter ceteros procul stantem. Et Antuerpnam statim regressi, visa & audita regi cum gaudio reuulerunt.

Tunc rex spiritu reuiuiscens, iter cum suis arripuit ad locum, in quo virgo sanctissima habitabat. Quam cum reperisset, & comiter salutasset, cernens eius faciem nimis formosam, libidinis igne accensus, eam affari cœpit blandissime, dicens: O unica filia mea Dympna, amor meus, desiderium meum & dulcedo: quæ te compulit necessitas, ut regali dignitate contempta, inter gentes extraneas habitares, & tertiam tuæ natiuitatis relinqueres, innataque ab ipsa natura dilectionis oblita, patrem regem desereres, istique seni ac decrepito sacerdoti tanquam filia adhereres, & ipsius in omnibus obtemperares mandatis? Cur regni Hyberniæ vnica hæres post patrem, aulam regiam spreuisti? Nostro igitur acquiesce consilio, & nobiscum ad Hyberniam reuertere: quoniam si paternis affectibus assensum præbueris, diademate regali coronaberis, & super omnes principes, matronas ac virgines regni mei principatum obtinebis. Inter deas quoque tibi templum de marmoribus candidissimis edificari præcipiam, & in eo ex auro & lapidibus preciosis effectam statuum tibi collocari iubebo ab omnibus adorandam. Ad hæc cum vellet virgo respondere, beatissimus Gerebernus responsionem eius anteuertens, regem dura seueritate redarguit, cum sceleratissimum & abominabilem clamans, quippe qui propriam filiam fœdare vellet, quod etiam impuri scortatores nec cogitare quidem sustineret. Monuit insuper vir sanctus virginem, ne vnquam regi consentiret, ne æterni regis, sponsi sui, cuius dulcedinem iam gustasset, indignationem incurreret. Tum verò rex & omnes, qui cum eo erant, sanctum Gerebernum morte dignum clamauerunt, tanquam fugæ virginis authorem, & illius euertorem: amouentesque eum à virgine, omnes in eum irruerunt, manusque violentas ei attulerunt, & exagitatam iniurijs, peremerunt. Sic gloriosus martyr Domini ex tyranno triumphum referens, vitæ cursum capitis amputatione compleuit, & coronam martyrii à Domino accepit. Ita cultor Dei Gerebernus, forma iustitiæ, castitatis exemplum, incestas nuptias detestans, dum regem incredulum de incestu reprehendit: non odio, sed amore, pro studio castitatis regis iram & odium, & tandem mortem incurrit.

Cap. 4.

Inuenta blanditur stimulant eum libidine.

S. Gerebernus eum acerrime reprehendit.

Sed mox interficitur ab impijs.

Cap. 5.

Rursus pater blanditur filia.

S. Dympna egregia constantia.

Cap. 6.

S. Dympna à suo patre iugulatur Christi.

Tunc rex iterum conuersus ad virginem, roseo decore nitentem, ut sibi acquiesceret, acrius instare cœpit, sic dicens ad eam: O filia mea Dympna, cur pateris patrem tuum tantis angustioribus? misereri cur renuis, & illum spernis, quem allicit amor tuus? Tantummodo consenti mihi, & quicquid petieris, dabo tibi: Insuper & nomen tuum inter deas sacratissimas per totius regni mei fines iubebo celebrari. Tunc virgo Deo deuotissima, quæ potius eligebat affligi pro Domino, quam temporalis peccati habere iucunditatem, patri cum indignatione respondit: Cur infelix tyranne promissis fallacibus à pudoris proposito auertere me conaris? Putas miser, quod à stabilitate propositi resiliam, corpusque meum polluendo, Christum unicum amatorem meum offendam? Tuas regales delicias tota mente contempno, & illas promissiones Domini mei Iesu Christi, quæ cuncta superant desideria, iam totis visceribus concupisco. Pro dea haberi respuo, & honorem statuae vilipendo. Talem mihi deinceps noli frustra adhibere sermonem. Tunc rex animo feros, libidini deditus, atque cultor idolorum præcipuus, quanto magis fidem Christi in ea feruere cognouit, tanto magis in eam totis viribus incurrit, dixitque ei: Vide malitiosa, ne deceterò nos fatiges: statim exple, quod opto, vel tui patris iram incurres, sicut ille malignus doctor tuus Gerebernus: cui propterea caput amputatum est. Flori igitur parce iuuentutis tuæ, & mihi assensum præbe: etiam dijs nostris sacrificia, aut certa sis te morituram, tuæque mortis exemplo effecturam, ne regum filia paternis imperijs contradicere ausint. Tunc virgo Christo deuotissima respondit: Qua de causa, crudelis tyranne, occidisti egregium Domini sacerdotem, nulli crimini affinem? Dei omnipotentis iudicium non euades. Deos deasque tuas ego ut signum detestor, & Domino Iesu Christo tota me deuotione committo. Ille sponsus meus, gloria mea, salus mea & desiderium meum. Pœnas omnes, quas inferre potes, læta mente parata sum pro Domino meo perpeti.

Hæc audiens rex, quasi demens effectus est, & nimio furore incensus, sui frustrationem & deorum suorum iniurias vindicare volens, iussit eam celeriter decollari. Sed cum nullus eorum, qui erant in regis collegio, tam crudele præceptum exequi auderet, ne regis, postea fortassis dolituri, iram incurreret: ipsemet crudelis rex, antiquæ nobilitatis & regalis clementiæ oblitus, gladio, quo fuerat accinctus, sacrum caput præclaræ virginis, diuinam implorantis misericordiam, amputauit. Eam verò Dominus Iesus

Christus sponsus eius summa cum lætitia in cælis coronauit. Deinde rex impius, cum suo comitatu remeans ad propria, sanctorum corpora volatilibus cæli & bestijs terra deuoranda reliquit. Cumque ea dies aliquot à feris & auibus intacta in nuda humo iacuisent, à quibusdam iuxta habitantibus, erga sanctos martyres pia gerentibus viscera, in specu condita sunt.

Cap. 6.

Vide rem admiracione dignam.

Post multa verò annorum curricula pro stupenda signorum exhibitione, quæ fiabant illic in morbidis & quibuscunque languoribus occupatis, Clerus & pòpulus congregati in loco sepultura sanctorum, eorum corpora quasièrunt. Res mira, & à nullo mortalium aliàs visa vel audita. Cum enim fodientes, terram eiecissent, angelicis manibus preparatos niue candidiores sarcophagos duos, è petra excisos repererunt, cum tamen non essent in regione illa tota, nili petra fuligine nigriores. Mirum in modum extractas sine difficultate tumbas circumquaque accuratius contemplantes, nullum in eis vel iuncturæ vel fracturæ signum conspiciunt, immò verò sanas & integras comperiunt, sanctorum corpora continentes. Tunc ea re valdè attoniti, conferebant inter se, quo pacto sine vlla dissipatione & lapidum læsione poni potuerint in eis reliquiæ preciosæ. At tandem angelorum opus id esse cognoscentes, non hominum: per tumbas niue candidiores, sanctorum castitatem significari intelligunt. Ex eo tempore quisquis illuc deuotus precatore accessit, si quid mali patiebatur, protinus sanabatur.

Cap. 8.

Xanthenfes auferunt sacra corpora

Igitur cum ad Xanthense oppidum, quod ad Rhenum situm est, fama virtutum & miraculorum huiusmodi peruenisset, eius incolæ quidam ad locum, vbi sanctorum corpora asseruabantur, accesserunt: Factaque oratione, sub peregrinationis prætextu situm loci sagaciter explorantes, per aliquot dies coram sanctis corporibus excubantibus lapideis imponentes quadrigæ, fugerunt. Quo comperto, incolæ de Ghele vehementer commoti, mox ad arma concurrunt, accensisque animis, à tergo viriliter insequuntur. Sed vt sonum immense multitudinis, qui fugerant, audièrunt, exterriti martyrum gestatores, rem videntes illis esse pro vita, duas illas tumbas, quas assumpserant, de quadriga citius sustulerunt, easque deponentes in terram, vnam solam redegerunt in frustra, sanam & integram relinquentes alteram, in qua erat corpus S. Dympnæ, & cum beato corpore Gerebèrni effugerunt. Cumque ad Xanthense oppidum propius accessissent, tam ex via quam metu persequentium delassati steterunt, & ciuibus prosperum aduentum suum per nuncium indicarunt. Qui confestim eis obuiam exierunt, acceptisque luminaribus cereorum, thuribus ac cruce cum ingenti multitudine populi, corpus sanctum, exultantes in Domino, cum hymnis & canticis spiritualibus ad ecclesiam deportauerunt, ibidemque honorificè collocantes, ad propria redierunt.

Obserua priscam deuotionem.

Cap. 9.

S. Dympna corpus loco moueri non potest.

Tunc ruricolæ Ghelensès, qui insecuti eos fuerant, accedentes ad locum, vbi iacebant reliquiæ preciosæ, fracta tumba B. Gerebèrni, S. Dympnæ tumbam lapideam absque vilo læsionis signo repererunt. Quam cum vellent ad propriam ecclesiam reportare, corpus stetit immobile quasi lapis, nec vilo conamine potuit moueri, ac si fixum radicatus teneretur in terra. Et cum illi ignorarèt, quid facto opus esset, nocte quadam vox facta est ad quandam anum de pago illo, præcipiens, vt vitulum, quem habebat in stabulo, nouellum iungeret bigæ, & reduceret virginis corpus, quod multi, culpis eorum exigentibus, laborantes inuanum, mouere non poterant. Cumque expergescisset esset mulier, & de his, quæ audierat, miraretur, mane facto surrexit, & vocato filio, visionis feriè, quæ in somnis didicerat, enarrauit, iubens ei, vt citius à Domino iussa compleret. Quod cum puer audisset, matrem suam delirare credens, vt sileret ea de re, illam deprecabatur, asserens, si hoc attentare velit, ipsos ambos in ridiculo fore apud omnes. Ei verò nolens obtemperare mater eius, statim iussit vitulum nouellum, nondum cornua producentem, applicari. Sicque viam aggredientes, quæ ducebat ad locum, in quo Ghelensès ad corpus afflicti adstabant, peruenit. Sequebantur autem eam & magni & parui, delirare & desipere eam existimantes. Interim deridendo eam tacitè, rei exitum sustinebant. Quid plura? Perueniès tandem ad locum, vbi tam suis, quam equorum viribus diffisi, solà Dei clementiâ inuocabant: salutatis illis, cum gaudio, quam in visu noctis audierat, retulit iussionem, orans, vt bigæ suæ impositum venerabile corpus, debita venerationis ad locum celeriter reportarent. Ridebant nonnulli, atque eam despectui habentes, desipere credebant: sed tandem victi precibus eius, sine vilo grauamine corpus beatissimum sustulerunt, & per vitulum, nulli aptum operi, cum magna leuitate

Nota miraculum.

leuitate pondus ingens cum summa latitia ad propriam ecclesiam reduxerunt. In qua per venerandam virginis & martyris Dympnæ merita quotidie innumerabilia coruscant miracula.

Postea verò nobiliores & ditiores incolæ Ghelenses in vnum congregati, thecam Cap. 10. ex auro & argento ac lapidibus preciosis conficiendam curarunt, in qua corpus venerabilis virginis reponeretur. Itaque episcopus Cameracensis cum Clero & caterua populorum, & cum nobilibus personis vtriusque sexus atque cum immenso vulgi comitatu sacrum corpus sanctæ Dympnæ de tumba lapidea in thecam illam, ex auro & argento fabricatam transtulit. Cum autem aperiret tumbam episcopus, inuentus est in ea lapis ruber, iacens super pectus venerandæ virginis, in quo scriptum erat, Dym-pna: Per quem lapidem, ab Angelis Dei pectori sanctissimæ virginis impositum, eius martirium designatur. Prædicta autem corporis venerandæ virginis translatio facta est decimaquinta die Maij, quo eius festum celebratur. Decollata verò fuit eiusdem mensis die tricesimo. Et quoniam diuersa conscripta miracula, omni admiratione digna, quæ Dominus noster Iesus Christus per hanc gloriosam virginem & martyrem sponsamque suam dignatus est mundo ostendere, longum esset enarrare, breuitatis causa omittuntur. Certè obsessi à dæmonibus, quotidie per eam liberantur, cum ad eius venerabile templum in Ghele afferuntur, vbi mortem perpeffa est, & corpore requiescit. Porrò suis deuotis cultoribus alia infinita impetrat beneficia apud Dominum nostrum Iesum Christum, qui cum patre & spiritu sancto viuut & regnat in secula sempiterna, Amen. Multa eius miracula.

VITA SANCTI DOMNOLI EPISCOPI CENOMANENSIS, HADVINI PRÆSVLIS IVSSU CONSCRIPTA à quodam beatissimi Domnoli familiari amico. Stylum nonnihil emendauit F. Laurentius Surius, vbi visum est expedire.

PROLOGVS.

SANCTAE & indiuidæ Trinitatis freti auxilio, omniumque sanctorum precibus fulti, tum etiam præcedentium patrum incitati studijs, denique reuerendissimi præsulis nostri Haduini hortatu confirmati, beatissimi patroni nostri Domnoli, Cenomanicæ vrbis episcopi vitam illustrem, multorum vtilitati profuturam, ipso nobis opituante, scribendam suscipimus. Non enim sumus nescij, veteribus id studio fuisse, vt suæ ætatis egregios viros scriptorum suorum monumentis ad posterorum notitiam transmitterent, eorum præclare dicta & facta aut literis consignarent, aut picturis exprimenda, aut æri insculpenda, vel marmoris spectato opere representanda curarent. Putabant enim se operæ precium facturos, si qua in ijs vel alijs vtilia, vel cognitione digna, vel ad imitationem præclara viderentur, ea sua industria & labore posteris innotescerent: vt ita neque suo seculo alieni à studio religionis & pietatis, neque erga posteritatem parum officiosi censerentur. Quod si verò hoc plerique ex illis non modò in sanctos, sed etiam in quosdam alios ipsi charos homines declararunt: quanto magis nos sagaciter & accuratè sanctorum Sanctorum historia ad posteros transmittenda. res gestas inuestigare, atque ad aliorum quoque notitiam perferre debemus, vt eorum prouocati exemplis, doctrinæque informari, ad ea nos semper intendamus, quæ sint grata & accepta Deo? Cauendum certè nobis est, ne militum Christi fortia facta & præclara trophæa, ea præsertim, quibus nostra ætate insignes & illustres fuere, silentij carcere premamus: sed potius quantum ille dederit, qui est author omnis boni, qui ora mutorum aperit, & linguas infantium disertas facit, quæ possint successoribus nostris esse vsui, ea vel mediocri stylo conscribamus. Etsi autem nos eiusmodi operi impares esse non ignoramus, quippe quibus est ingenij, eloquentiæ & eruditionis angusta supellex: at tamen satius fore arbitrati sumus vel exiliter dicere ea pauca, quæ nouimus, quàm cum seruo pigro & desidiofo, pro retenta Domini pe- Matth. 23. cunia, in damnationis discrimen adduci. Quæ igitur ab illis egregiè perpetrata sunt, nos licet indigni, saltem vteunque commemoremus. Neque enim id facimus nostra temeritate adducti, sed, vt iam antè dictum est, voluntate & mandato veneran- di pon-